

**Wyrok z dnia 22 czerwca 1994 r.
II URN 14/94**

Na dziecko, które ukończyło 16 lat, lecz nie przekroczyło lat 20, przysługuje zasiłek pielęgnacyjny, gdy uczy się w szkole lub na kursie kwalifikacyjnym przysposobienia lub doskonalenia zawodowego trwającym co najmniej 3 miesiące i wymaga stałej opieki innej osoby, polegającej na systematycznym współdziałaniu w postępowaniu leczniczym i rehabilitacyjnym. Do przyznania zasiłku na takie dziecko nie jest wymagane zaliczenie go do jednej z grup inwalidów (§ 13 ust. 3 w zw. z ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 10 kwietnia 1989 r. w sprawie zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych - jednolity tekst: Dz. U. z 1993 r., Nr 110, poz. 492).

Przewodniczący SSN: Stefania Szymańska, Sędziowie SN: Teresa Romer (sprawozdawca), Maria Tyszel,

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Iwony Kaszczyszyn, po rozpoznaniu w dniu 22 czerwca 1994 r. sprawy z wniosku Bogdana J. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. o dodatek pielęgnacyjny na syna na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 25 stycznia 1993 r. [...],

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Bogdan J., uprawniony do renty inwalidzkiej z tytułu choroby zawodowej pobierał od 1 maja 1989 r. dodatek pielęgnacyjny na syna Romana urodzonego 1 marca 1975 r.

Prawo do tego dodatku zostało przez organ rentowy ustalone na podstawie zaświadczenia zakładu społecznej służby zdrowia z 15 listopada 1989 r. W zaświadczeniu stwierdzono u Romana J. stan po zapaleniu opon mózgowo-rdzeniowych w 6-tym roku życia, wady wzroku, skrzywienie kręgosłupa i opóźniony rozwój psychiczny. W związku z ukończeniem przez syna 16-tu lat i wstrzymaniem wypłaty dodatku pielęgnacyjnego wnioskodawca zwrócił się do organu rentowego o skierowanie dziecka na badanie przez komisję lekarską i dalszą wypłatę dodatku.

Obwodowa Komisja Lekarska po przeprowadzeniu badania w dniu 27 maja 1992 r. a Wojewódzka Komisja Lekarska w dniu 15 września 1992 r., rozpoznały u Romana J. upośledzenie umysłowe stopnia lekkiego i zaliczyły go do III grupy inwalidów stwierdzając, że inwalidztwo to powstało przed 16 rokiem życia.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 2 października 1992 r. odmówił Bogdanowi J. prawa do dodatku pielęgnacyjnego na syna Romana gdyż został on zaliczony do III grupy inwalidów.

Rozpoznając odwołanie Bogdana J. od tej decyzji Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu przeprowadził dowód z opinii biegłych sądowych

psychiatry i psychologa. Biegli rozpoznali u Romana J. niedorozwój umysłowy w stopniu lekkim. W konkluzji opinii uznali, że badany ze względu na stan zdrowia wymaga dalszego współdziałania rodziców w procesie leczenia i rehabilitacji, w związku z czym celowe jest utrzymanie prawa do dodatku pielęgnacyjnego do czasu ukończenia przez niego szkoły specjalnej.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił zaskarżonym wyrokiem odwołanie Bogdana J. W uzasadnieniu wyroku Sąd uznał za przekonujące orzeczenia komisji lekarskich wydane w toku postępowania przed organem rentowym. Zdaniem Sądu Roman J. nie spełnia wymagań stawianych przez § 13 ust. 3 pkt 1 w zw. z ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 10 kwietnia 1989 r. w sprawie zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych (jednolity tekst: Dz. U. z 1993 r., Nr 110, poz. 492). Sąd podkreślił także, że opinia biegłych jest zgodna z orzeczeniami komisji lekarskich albowiem i oni zaliczyli syna wnioskodawcy do III grupy inwalidów a więc nie może być do niego zastosowany § 13 ust. 2 pkt 2 przytoczonego rozporządzenia.

W rewizji nadzwyczajnej Minister Sprawiedliwości wniósł o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu. W rewizji zarzucono wyrokowi rażące naruszenie art. 3 § 2 k.p.c. oraz § 13 ust. 3 przytoczonego wyżej rozporządzenia. Stosownie do tego przepisu zasiłek pielęgnacyjny przysługujący na dziecko w wieku do 16 lat, wypłaca się po osiągnięciu tego wieku do czasu ukończenia szkoły jeżeli wymaga ono nadal stałej opieki ze strony innej osoby, polegającej na pielęgnacji lub systematycznym współdziałaniu w postępowaniu leczniczym i rehabilitacyjnym, nie dłużej jednak niż do ukończenia 20 lat.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Obowiązkiem Sądu Wojewódzkiego było ustalenie, czy syn wnioskodawcy Roman, po skończeniu 16 lat nadal uczęszczał do szkoły specjalnej. W aktach rentowych i w sądowych brak co do tego wystarczających danych. Na k. 76 akt rentowych znajduje się jedynie zaświadczenie Zespołu Szkół Zawodowych - Zasadniczej Szkoły Zawodowej w T. z 16 października 1991 r. stwierdzające, że Roman J. jest uczniem klasy drugiej w roku szkolnym 1991/92, a programowe ukończenie szkoły przewidziane jest na czerwiec 1993 r. Brak jest też pierwszej decyzji wstrzymującej wypłatę dodatku pielęgnacyjnego. Jedynie z pisma wnioskodawcy, dołączonego do zaświadczenia szkoły wynika, że prosi on o skierowanie syna na badanie lekarskie w związku z wstrzymaniem dodatku. Zaniechanie wyjaśnienia tych okoliczności stanowi już rażące naruszenie przez Sąd art. 3 § 2 k.p.c. Zgodnie z § 13 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Spraw Socjalnych z dnia 10 kwietnia 1989 r. w sprawie zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych (jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r., Nr 110, poz. 492), którego przepisy mają z mocy art. 47 § 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) zastosowanie do dodatków rodzinnych i opiekuńczych do rent i emerytur. Zasiłek pielęgnacyjny przysługujący na dziecko w wieku do 16 lat wypłaca się też po osiągnięciu tego wieku, do czasu ukończenia nauki w szkole, w razie stwierdzenia przez komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, że dziecko nadal

odpowiada warunkom określonym w ust. 2 pkt 1 i nie przekroczyło 20 lat. Przepis § 13 ust. 2 pkt 1 stanowi, że zasiłek pielęgnacyjny przysługuje na dzieci w wieku do 16 lat, w razie stwierdzenia przez publiczny zakład opieki zdrowotnej, że ze względu na stan zdrowia wymagają one ze strony innej osoby stałej opieki polegającej na pielęgnacji lub systematycznym współdziałaniu w postępowaniu leczniczym i rehabilitacyjnym. Z opinii biegłych lekarzy sądowych wynika jednoznacznie, że taka właśnie sytuacja występuje w sprawie Romana J. Słusznie w rewizji nadzwyczajnej Minister Sprawiedliwości zarzucił Sądowi rażące naruszenie i tego przepisu. Z § 13 ust. 3 pkt 1 cytowanego rozporządzenia wynika, że zasiłek pielęgnacyjny przysługuje na dziecko, jeżeli ukończyło 16 lat a nie przekroczyło 20 roku życia, uczy się w szkole, na kursie kwalifikacyjnym przysposobienia lub doskonalenia zawodowego trwającym co najmniej 3 miesiące i wymaga stałej opieki innej osoby polegającej na pielęgnacji lub systematycznym współdziałaniu w postępowaniu leczniczym i rehabilitacyjnym. Do przyznania zasiłku pielęgnacyjnego na takie dziecko nie jest wymagane zaliczenie go do jednej z grup inwalidów.

Naruszenie przez Sąd tego przepisu stanowiło także naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej. Państwo Polskie gwarantuje świadczenia socjalne osobom spełniającym warunki do ich uzyskania. Pozbawienie tych świadczeń bez należytego wyjaśnienia prawa do nich, jest równoznaczne z naruszeniem interesu Rzeczypospolitej Polskiej. Dlatego też Sąd Najwyższy uwzględnił rewizję nadzwyczajną mimo wniesienia jej po upływie terminu o jakim mowa w art. 421 § 2 k.p.c.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy należy ustalić czy i jak długo po ukończeniu 16 lat Roman J. kontynuował naukę w szkole. O kontynuowaniu tej nauki wspomniał badany w wywiadach udzielonych komisjom lekarskim i biegłym lekarzom sądowym. Nie ma jednak w aktach odpowiedniego zaświadczenia ze szkoły. Jeżeli przy ponownym rozpoznaniu sprawy okaże się, że syn wnioskodawcy po ukończeniu 16 lat był uczniem, to do czasu ukończenia lub ewentualnie zaprzestania nauki w szkole wnioskodawca miał prawo do dodatku pielęgnacyjnego gdyż biegli w opinii stwierdzili wyraźnie, że Roman J. spełnia warunki określone w § 13 ust. 3 pkt 1 poprzednio wymienianego rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej.

Kierując się powyższymi względami Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====